

Zbierka súdnych rozhodnutí

NÁVRHY GENERÁLNEHO ADVOKÁTA
HENRIK SAUGMANDSGAARD ØE
prednesené 11. decembra 2019¹

Vec C-667/18

**Orde van Vlaamse Balies,
Ordre des barreaux francophones et germanophones
proti
Ministerraad**

[návrh na začatie prejudiciálneho konania, ktorý podal Grondwettelijk Hof (Ústavný súd, Belgicko)]

„Návrh na začatie prejudiciálneho konania – Smernica 2009/138/ES – Poistenie právnej ochrany – Slobodný výber advokáta alebo zástupcu poisteným – Súdne alebo správne konanie – Pojem – Súdna alebo mimosúdna mediácia“

I. Úvod

1. Návrh na začatie prejudiciálneho konania sa týka výkladu článku 201 ods. 1 písm. a) smernice Európskeho parlamentu a Rady 2009/138/ES z 25. novembra 2009 o začatí a vykonávaní poistenia a zaistenia (Solventnosť II)¹.

2. Tento návrh bol podaný v rámci návrhu na začatie konania o neplatnosti, ktorý podali Orde van Vlaamse Balies a Ordre des barreaux francophones et germanophones (ďalej len „advokátske komory“) a ktorý smeruje k zrušeniu wet tot wijziging van de wet van 4 april 2014 betreffende de verzekeringen en ertoe strekkende de vrije keuze van een advocaat of iedere andere persoon die krachtens de op de procedure toepasselijke wet de vereiste kwalificaties heeft om zijn belangen te verdedigen in elke fase van de rechtspleging te waarborgen in het kader van een rechtsbijstandsverzekeringsovereenkomst (zákon, ktorým sa mení a dopĺňa zákon zo 4. apríla 2014 o poistení a o zaručení slobodného výberu advokáta alebo akejkoľvek inej osoby, ktorá má kvalifikáciu vyžadovanú právom uplatniteľným na konanie, aby v akejkoľvek fáze súdneho konania obhajovala záujmy osoby v rámci zmluvy o poistení právnej ochrany)² z 9. apríla 2017.

3. Predmetom návrhu advokátskych komôr je rozšírenie práva slobodného výberu advokáta alebo zástupcu, ktoré belgický zákonodarca priznal poistenému, ktorý má uzavreté poistenie právnej ochrany, na rozhodcovské konanie, nie však na mediálne konanie.

4. Grondwettelijk Hof (Ústavný súd, Belgicko) sa svojou prejudiciálnou otázkou pýta, či mediálne konanie upravené belgickým právom, či už súdne alebo mimosúdne, spadá pod pojem „súdne konanie“ v zmysle článku 201 ods. 1 písm. a) smernice 2009/138.

¹ Jazyk prednesu: francúzština.

² *Belgisch Staatsblad*, 25. apríl 2017, s. 53207, ďalej len „zákon z 9. apríla 2017“.

5. Na záver týchto úvah navrhnem, aby Súdny dvor odpovedal na túto otázku kladne. Najskôr pripomeniem, že článok 201 ods. 1 písm. a) smernice 2009/138, ktorý sa zaoberá slobodným výberom advokáta poisteným, má autonómnu povahu vo vzťahu k článku 198 ods. 1 tejto smernice, ktorý upravuje povinnosť znášať s tým súvisiace náklady. Následne z judikatúry Súdneho dvora, ktorá sa týka práv poisteného s uzavretým poistením právnej ochrany a konkrétnejšie pojmu „správne konanie“, vyvodím prvky užitočné pre výklad pojmu „súdne konanie“. Napokon s prihliadnutím na charakteristické znaky mediácie vyvodím z týchto poznatkov dôsledky v súlade s cieľmi sledovanými touto smernicou.

II. Právny rámec

A. Právo Únie

1. Zrušená smernica 87/344/EHS

6. Smernica Rady 87/344/EHS z 22. júna 1987 o koordinácii zákonov, iných právnych predpisov a správnych opatrení týkajúcich sa poistenia právnej ochrany³, ktorá bola zrušená smernicou 2009/138⁴, vo svojom článku 4 ods. 1 písm. a) stanovovala:

„1. Akákoľvek zmluva o poistení právnej ochrany bude vyslovene uznávať, že:

- a) poistená osoba má právo slobodného výberu právnik alebo inej osoby náležite kvalifikovanej podľa vnútroštátneho práva s cieľom obhajovať, zastupovať alebo slúžiť záujmom poistenej osoby v akomkoľvek vyšetrowaní alebo konaní [súdnom alebo správnom konaní – *neoficiálny preklad*].“

2. Smernica 2009/138

7. Odôvodnenie 16 smernice 2009/138 stanovuje:

„Hlavným cieľom regulácie poistenia a zaistenia a dohľadu nad nimi je riadna ochrana poistníkov a oprávnených osôb. Pojem oprávnená osoba by mal zahŕňať každú fyzickú alebo právnickú osobu, ktorá má určité právo v zmysle poistnej zmluvy. Finančná stabilita a objektívne a stabilné trhy sú ďalšími cieľmi regulácie poistenia a zaistenia a dohľadu nad nimi, na ktoré je takisto potrebné prihliadať, ktoré by avšak nemali narušiť hlavný cieľ.“

8. Hlava II tejto smernice, nazvaná „Osobitné ustanovenia pre poisťovne a zaistovne“, obsahuje kapitolu II upravujúcu „Špecifické ustanovenia pre neživotné poistenie“, ktorej oddiel 4 s názvom „Poistenie právnej ochrany“ zahŕňa články 198 až 205.⁵

3 Ú. v. ES L 185, 1987, s. 77; Mim. vyd. 06/001, s. 187.

4 Pozri článok 310 smernice 2009/138.

5 Tieto ustanovenia nadobudli účinnosť 1. januára 2016 na základe smernice Európskeho parlamentu a Rady 2012/23/EÚ z 12. septembra 2012, ktorou sa mení a dopĺňa smernica 2009/138/ES (Solventnosť II), pokiaľ ide o dátum na transpozíciu, dátum uplatňovania a dátum zrušenia niektorých smerníc (Ú. v. EÚ L 249, 2012, s. 1), ďalej na základe smernice Európskeho parlamentu a Rady 2013/58/EÚ z 11. decembra 2013, ktorou sa mení smernica 2009/138/ES (Solventnosť II), pokiaľ ide o dátum na jej transpozíciu, dátum jej uplatňovania a dátum zrušenia určitých smerníc (Solventnosť I) (Ú. v. EÚ L 341, 2013, s. 1).

9. Článok 198 uvedenej smernice, nazvaný „Rozsah pôsobnosti tohto oddielu“, vo svojom odseku 1 stanovuje:

„Tento oddiel sa vzťahuje na poistenie právnej ochrany uvedené v odvetví 17 časti A prílohy I, ktorým poisťovňa prisľubuje znášať za úhradu poistného náklady na právne konanie a poskytovať iné služby priamo spojené s poistným krytím, najmä z tohto hľadiska:

...

b) obhajoby alebo zastupovania poistenej osoby v občianskom, trestnom, správnom alebo inom konaní alebo v súvislosti s akoukoľvek pohľadávkou uplatňovanou proti tejto osobe.“

10. Článok 200 ods. 1 a 4 smernice 2009/138 stanovuje:

„1. Domovský členský štát zabezpečí, že poisťovne prijímú v súlade s možnosťou zvolenou členským štátom, alebo podľa vlastného výberu, ak s tým členský štát súhlasí, najmenej jednu z metód na správu nárokov ustanovených v odsekoch 2, 3 a 4.

Nech sa prijme ktorékoľvek riešenie, záujem osôb, ktoré majú krytie právnej ochrany, sa bude považovať za zachované ekvivalentným spôsobom podľa tohto oddielu.

...

4. V poistnej zmluve sa ustanoví, že poistení môžu zveriť obhajobu ich záujmov právnomu zástupcovi podľa ich výberu alebo v rozsahu v akom to umožňuje vnútroštátne právo akejkoľvek inej vhodnej osobe, a to od chvíle, od ktorej majú právo nárokovať si poistné plnenie od svojho poisťovateľa podľa tejto zmluvy.“

11. Článok 201 tejto smernice, nazvaný „Voľný výber právnik“, vo svojom odseku 1 písm. a) stanovuje:

„1. Akákoľvek zmluva o poistení právnej ochrany výslovne upraví, že:

a) poistená osoba má právo slobodného výberu právnik alebo inej osoby náležite kvalifikovanej podľa vnútroštátneho práva s cieľom obhajovať, zastupovať alebo slúžiť záujmom poistenej osoby v akomkoľvek vyšetrowaní alebo konaní [súdnom alebo správnom konaní – *neoficiálny preklad*].“

B. Belgické právo

1. *Zákon o poistení pred nadobudnutím účinnosti zákona z 9. apríla 2017*

12. Článok 156 ods. 1 wet betreffende de verzekeringen (zákon o poistení)⁶ zo 4. apríla 2014 bol až do nadobudnutia účinnosti zákona z 9. apríla 2017 formulovaný takto:

„V každej zmluve o poistení právnej ochrany musí byť výslovne stanovené minimálne, že:

1. V prípade súdneho alebo správneho konania má poistený právo slobodne si vybrať advokáta alebo akúkoľvek inú osobu, ktorá má kvalifikáciu vyžadovanú právom uplatniteľným na konanie, aby obhajovala, zastupovala alebo slúžila jeho záujmom.“

⁶ Belgisch Staatsblad, 30. april 2014, s. 35487.

2. Zákon z 9. apríla 2017

13. Článok 2 zákona z 9. apríla 2017 stanovuje:

„V článku 156 zákona... o poistení sa odsek 1 nahrádza takto:

„1. Poistený má právo slobodne si vybrať, ak ide o súdne, správne alebo rozhodcovské konanie, advokáta alebo akúkoľvek inú osobu, ktorá má kvalifikáciu vyžadovanú právom uplatniteľným na konanie, aby obhajovala, zastupovala alebo slúžila jeho záujmom, a v prípade rozhodcovského konania, mediácie alebo iného uznaného mimosúdneho spôsobu riešenia sporov osobu, ktorá má požadovanú kvalifikáciu a je vymenovaná na tento účel;“

3. Súdny poriadok

14. Zo spisu predloženého Súdnemu dvoru vyplýva, že *Gerechtelijk Wetboek* (Súdny poriadok), naposledy zmenený a doplnený *wet houdende diverse bepalingen inzake burgerlijk recht en bepalingen met het oog op de bevordering van alternatieve vormen van geschillenoplossing* (zákon, ktorým sa prijímajú rôzne ustanovenia v oblasti občianskeho práva a ustanovenia na podporu alternatívnych foriem riešenia sporov)⁷ z 18. júna 2018, stanovuje dve formy mediácie, a to mimosúdnu a súdnu, pričom mimosúdna mediácia je upravená v článkoch 1730 až 1733 tohto poriadku a súdna mediácia je upravená v článkoch 1734 až 1737 tohto poriadku. Všeobecné zásady sú uvedené v článkoch 1723/1 až 1729 Súdneho poriadku.

a) Všeobecné zásady

15. Podľa článku 1723/1 Súdneho poriadku:

„Mediácia je dôverný a štruktúrovaný proces dobrovoľných konzultácií medzi stranami sporu, ktorý prebieha pomocou nezávislej, neutrálnej a nestrannej tretej strany, ktorá uľahčuje komunikáciu a snaží sa viesť strany k tomu, aby samy našli riešenie.“

16. Článok 1729 Súdneho poriadku stanovuje:

„Každá z osôb zúčastnených na mediácii môže kedykoľvek ukončiť mediáciu bez toho, aby jej tým mohla byť spôsobená ujma.“

b) Mimosúdna mediácia

17. Článok 1730 ods. 1 Súdneho poriadku stanovuje:

„Ktorákoľvek zo strán sporu môže nezávisle od akéhokoľvek súdneho alebo rozhodcovského konania navrhnúť ostatným stranám pred, počas alebo po uskutočnení súdneho konania, aby využili proces mediácie. Osoby zúčastnené na mediácii určia mediátora na základe spoločnej dohody alebo poveria jeho určením tretiu osobu.“

⁷ *Belgisch Staatsblad*, 2. júl 2018, s. 53455. Pokiaľ ide o mediáciu, tento zákon nadobudol účinnosť 12. júla 2018.

18. Podľa článku 1731 ods. 1 a 3 tohto poriadku:

„1. Osoby zúčastnené na mediácii si s pomocou mediátora definujú medzi sebou podmienky organizácie mediácie a dobu trvania procesu. Táto dohoda sa písomne zaznamená do protokolu o začatí mediácie, ku ktorému jednotlivé osoby zúčastnené na mediácii a mediátor pripoja svoje podpisy. Náklady a odmeny za mediáciu znášajú osoby zúčastnené na mediácii rovným dielom, pokiaľ sa nedohodnú inak.

...

3. Podpisom protokolu sa prerušuje plynutie premlčacej lehoty počas mediácie.“

19. Článok 1732 uvedeného poriadku stanovuje:

„Ak osoby zúčastnené na mediácii dospejú k dohode o mediácii, táto dohoda sa spíše s uvedením dátumu a jednotlivé osoby zúčastnené na mediácii a mediátor k nej pripoja svoje podpisy. V prípade potreby sa uvedie zmienka o akreditácii mediátora.

Táto písomná dohoda obsahuje konkrétne záväzky prijaté jednotlivými osobami zúčastnenými na mediácii.“

20. Článok 1733 Súdneho poriadku stanovuje:

„V prípade dohody a ak je mediátor, ktorý viedol mediáciu, akreditovaný komisiou uvedenou v článku 1727 [súdneho poriadku], osoby zúčastnené na mediácii alebo jedna z nich môžu predložiť dohodu o mediácii dosiahnutú v súlade s článkami 1731 a 1732 [tohto poriadku] príslušnému súdu na schválenie. ...

Súd môže odmietnuť schválenie dohody iba vtedy, ak je táto dohoda v rozpore s verejným poriadkom, alebo ak je dohoda dosiahnutá počas rodinnej mediácie v rozpore so záujmom maloletých detí.

Uznesenie o schválení má účinky rozsudku v zmysle článku 1043 [uvedeného poriadku]^[8].“

21. Podľa vnútroštátneho súdu v prípade, ak mediátor, ktorý viedol mediáciu, nie je akreditovaný Federálnou komisiou pre mediáciu, dohoda o mediácii nemôže byť schválená súdom a jej vykonateľnosť sa musí ustanoviť iným spôsobom, napríklad vo forme notárskej zápisnice.

c) Súdna mediácia

22. Článok 1734 Súdneho poriadku stanovuje:

„1. Súd rozhodujúci vo veci, s výnimkou *Hot van Cassatie* [Kasačný súd, Belgicko] a *l'arrondissementsrechtbank* [Okresný súd, Belgicko], môže v akomkoľvek štádiu konania, ako aj v konaní o nariadení predbežného opatrenia nariadiť mediáciu na základe spoločného návrhu účastníkov konania alebo z vlastnej iniciatívy, avšak so súhlasom účastníkov konania, a to až do doby, kým sa vo veci nerozhodlo.

...

8 Vnútroštátny súd spresnil, že schválenie súdom priznáva schválenému aktu vykonateľnosť súdneho rozhodnutia.

2. V rozhodnutí, ktorým sa účastníkom konania nariaďuje pokúsiť sa o urovanie sporu mediáciou..., sa uvedie meno a postavenie akreditovaného mediátora alebo akreditovaných mediátorov, stanoví sa doba trvania mediácie, ktorá však nemôže presiahnuť šesť mesiacov, a stanoví sa, že vec sa prejedná v najbližšom možnom termíne po uplynutí tejto doby.

3. Osoby zúčastnené na mediácii oznámia súdu výsledok mediácie najneskôr na pojednávaní uvedenom v ods. 2. Ak osoby zúčastnené na mediácii nedospeli k dohode, môžu na základe vzájomnej dohody požiadať o novú lehotu alebo o pokračovanie konania.

...

5. Ak osoby zúčastnené na mediácii spoločne požiadajú o nariadenie mediácie, procesné lehoty, ktoré sa na ne vzťahujú, sa prerušujú odo dňa podania tejto žiadosti.

Osoby zúčastnené na mediácii alebo jedna z nich môžu v prípade potreby požiadať o stanovenie nových lehôt na prejednanie veci na pojednávaní uvedenom v ods. 2 alebo v článku 1735 ods. 5.“

23. Podľa článku 1735 ods. 2 a 3 Súdneho poriadku:

„2. Mediácia sa môže týkať celého sporu alebo jeho časti.

3. Počas mediácie súd zostáva príslušným na konanie vo veci a môže kedykoľvek prijať akékoľvek opatrenie, ktoré považuje za potrebné. Súd môže tiež na návrh mediátora alebo jednej z osôb zúčastnených na mediácii ukončiť mediáciu ešte pred uplynutím stanovenej lehoty.“

24. Článok 1736 Súdneho poriadku stanovuje:

““““

Mediátor po skončení svojho poverenia písomne oznámi súdu, či osoby zúčastnené na mediácii dospeli k dohode alebo nie.

Ak je výsledkom mediácie uzavretie dohody o mediácii, hoci aj čiastočnej, osoby zúčastnené na mediácii alebo jedna z nich môžu v súlade s článkom 1043 [Súdneho poriadku] požiadať súd o jej schválenie.

Súd môže odmietnuť schválenie dohody iba vtedy, ak je táto dohoda v rozpore s verejným poriadkom, alebo ak je dohoda dosiahnutá počas rodinnej mediácie v rozpore so záujmom maloletých detí.

Ak výsledkom mediácie nie je uzavretie úplnej dohody o mediácii, konanie pokračuje v stanovený deň, pričom tým nie je dotknutá možnosť súdu predĺžiť poverenie mediátora o súdom stanovenú lehotu, ak to považuje za vhodné a ak všetky osoby zúčastnené na mediácii s tým súhlasia.“

III. Konanie vo veci samej a prejudiciálna otázka

25. Advokátske komory podali 23. októbra 2017 na Grondwettelijk Hof (Ústavný súd) návrh na začatie konania o neplatnosti zákona z 9. apríla 2017. Na podporu svojho návrhu uvádzajú dva návrhové dôvody, z ktorých jeden je založený na porušení článkov 10 a 11 Grondwet (Ústava), ktoré zakotvujú zásady rovnosti zaobchádzania a zákazu diskriminácie, v spojení s článkom 201 smernice 2009/138.

26. Tieto navrhovateľky tvrdia, že zákon z 9. apríla 2017, ktorý neupravuje právo poisteného s uzavretým poistením právnej ochrany slobodne si vybrať svojho advokáta v rámci mediálneho konania, nie je v súlade s článkom 201 smernice 2009/138. Navrhovateľky tvrdia, že najmä z judikatúry Súdneho dvora týkajúcej sa pojmu „súdne alebo správne konanie“ uvedeného v tomto článku možno vyvodiť, že pojem „súdne konanie“ sa nemá vykladať reštriktívne. Tvrdia tiež, že tak dobrovoľnú, ako aj súdom nariadenú mediáciu možno v rôznych aspektoch považovať za časť súdneho konania v zmysle článku 201 smernice 2009/138.

27. Vnútroštátny súd pripomína, že kritizovaný zákon z 9. apríla 2017 rozšíril právo slobodného výberu advokáta alebo akejkoľvek inej kvalifikovanej osoby poisteným, ktorý má uzavreté poistenie právnej ochrany, na rozhodcovské konanie, nie však na mediálne konanie. Táto voľba belgického zákonodarcu sa zakladá na dvoch úvahách. Jednak prítomnosť poradcu nemôže uľahčiť mediáciu a jednak mediácia nie je na rozdiel od rozhodcovského konania nevyhnutne založená na právnom odôvodnení.

28. Vnútroštátny súd sa domnieva, že z judikatúry Súdneho dvora⁹ vyplýva, že pojem „súdne konanie“ v zmysle článku 201 smernice 2009/138 sa musí vykladať extenzívne, a že z bodu 19 rozsudku AK možno vyvodiť, že aj v prípade „súdneho konania“ sa nemá rozlišovať medzi prípravnou fázou a rozhodovacou fázou takéhoto konania.

29. Táto judikatúra však neumožňuje s istotou určiť, či sa toto právo uplatňuje aj v mediálnom konaní. Vnútroštátny súd v tejto súvislosti uvádza, že mediálne konanie sa vyznačuje charakteristickými znakmi, ktoré sa podobajú tak znakom urovnania sporu zmierom, ako aj znakom súdneho konania. Konkrétne v rozsahu, v akom je cieľom mediácie priviesť osoby zúčastnené na mediácii k dosiahnutiu vzájomnej dohody o mediácii, toto konanie sa líši od súdneho konania a podobá sa na urovanie sporu zmierom. Mediálne konanie však treba rozlišovať od urovnania sporu zmierom v rozsahu, v akom mediácia vo všeobecnosti nadväzuje na priateľské konzultácie, riadi sa súdnym poriadkom a dohoda uzavretá počas mediácie vedenej akreditovaným mediátorom môže byť schválená príslušným súdom, pričom uznesenie o schválení dohody má účinky rozsudku.

30. Grondwettelijk Hof (Ústavný súd) sa vzhľadom na svoje pochybnosti o výklade článku 201 ods. 1 písm. a) smernice 2009/138, vyvolané všetkými týmito skutočnosťami, rozhodol prerušiť konanie a položiť Súdnemu dvoru túto prejudiciálnu otázku:

„Má sa pojem ‚súdne konanie‘ uvedený v článku 201 ods. 1 písm. a) smernice [2009/138] vykladať v tom zmysle, že zahŕňa mimosúdne a súdne mediálne konania upravené v článkoch 1723/1 až 1737 [Súdneho poriadku]?“

31. Písomné pripomienky predložili advokátske komory, belgická vláda a Európska komisia. Títo účastníci konania predniesli svoje ústne pripomienky na pojednávaní 2. októbra 2019.

IV. Analýza

32. Grondwettelijk Hof (Ústavný súd) svojou prejudiciálnou otázkou žiada Súdny dvor, aby spresnil zmysel a rozsah pojmu „súdne konanie“ uvedeného v článku 201 ods. 1 písm. a) smernice 2009/138, pričom sa v podstate pýta, či sa toto ustanovenie má vykladať v tom zmysle, že bráni tomu, aby vnútroštátna právna úprava vylúčila právo slobodného výberu advokáta alebo zástupcu poisteným s uzavretým poistením právnej ochrany v prípade súdnej alebo mimosúdnej mediácie.

⁹ Vnútroštátny súd cituje odôvodnenia rozsudkov z 10. septembra 2009, Eschig (C-199/08, ďalej len „rozsudok Eschig“, EU:C:2009:538, body 38 až 58), a zo 7. apríla 2016, AK (C-5/15, ďalej len „rozsudok AK“, EU:C:2016:218, body 16 až 23). Odvoláva sa tiež na rozsudky zo 7. novembra 2013, Sneller (C-442/12, EU:C:2013:717, body 24 a 25), ako aj zo 7. apríla 2016, Massar (C-460/14, ďalej len „rozsudok Massar“, EU:C:2016:216, body 18 až 25).

33. Zásada upravená v článku 201 ods. 1 písm. a) smernice 2009/138, ktorá priznáva poistenej osobe, ktorá uzavrela poistenie právnej ochrany, právo slobodného výberu advokáta alebo akejkoľvek inej osoby oprávnenej na obhajobu jej záujmov „v súdnom alebo správnom konaní“, nie je nová.

34. Táto zásada bola v podobnom znení vyjadrená v článku 4 ods. 1 písm. a) smernice 87/344, zrušenej smernicou 2009/138, ktorá prepracovala rôzne smernice v oblasti poistenia, vrátane smernice 87/344.¹⁰ Bude preto potrebné vychádzať z výkladu, ktorý Súdny dvor poskytol v súvislosti s týmto článkom.

35. Navrhujem tak podrobne vysvetliť závery, ktoré možno vyvodiť z judikatúry Súdneho dvora, a potom dôsledky, ktoré podľa môjho názoru vyplývajú z týchto záverov, pokiaľ ide o výklad pojmu „súdne konanie“ a o mediáciu.

36. Vzhľadom na diskusiu o vzájomnom vzťahu medzi uplatniteľnými ustanoveniami v oblasti poistenia právnej ochrany, ktorá sa rozvinula na pojednávaní, však považujem za užitočné najskôr stručne predstaviť organizáciu týchto ustanovení, ako je zreteľnejšie vyjadrená v smernici 2009/138.

A. Prezentácia uplatniteľných ustanovení v oblasti poistenia právnej ochrany

37. Ustanovenia uplatniteľné v oblasti poistenia právnej ochrany sú v rámci smernice 2009/138 zoskupené do osobitného oddielu, ktorý obsahuje články 198 až 205.

38. V tomto oddiele sa nachádzajú tri články užitočné pre analýzu Súdneho dvora, a to články 198, 200 a 201 smernice 2009/138, ktoré v podstate zodpovedajú článkom 2 až 4 smernice 87/344.¹¹

39. Normotvorca Únie pridaním názvov článkov objasnil predmet týchto ustanovení a zdôraznil ich autonómnosť.¹² Článok 198 smernice 2009/138 tak vymedzuje poistenie právnej ochrany a jeho pôsobnosť, zatiaľ čo článok 200 tejto smernice sa zaoberá správou poistných plnení poisťovňami a článok 201 tejto smernice stanovuje prípady, v ktorých má poistená osoba právo slobodného výberu advokáta.

40. Preto je potrebné odlišiť logiku ustanovení článku 198 smernice 2009/138 týkajúcich sa *povinnosti poisťovne*, a to „znášať... náklady na právne konanie a... poskytovať iné služby priamo spojené s poistným krytím, najmä z tohto hľadiska... obhajoby alebo zastupovania poistenej osoby v občianskom, trestnom, správnom alebo inom konaní alebo v súvislosti s akoukoľvek pohľadávkou uplatňovanou proti tejto osobe“¹³, od logiky článku 200 tejto smernice, ktorý definuje *tri metódy správy nárokov poistených osôb, ktoré majú krytie právnej ochrany*, vrátane metódy uvedenej v odseku 4, podľa ktorej sa zmluvne ustanoví, že „poistení môžu zveriť obhajobu ich záujmov právnomu zástupcovi podľa ich výberu alebo v rozsahu v akom to umožňuje vnútroštátne právo akejkoľvek inej vhodnej osobe, a to od chvíle, od ktorej majú právo nárokovať si poistné plnenie od svojho poisťovateľa“¹⁴.

¹⁰ Pozri odôvodnenie 1 smernice 2009/138.

¹¹ Pozri tabuľku zhody uvedenú v prílohe VII smernice 2009/138.

¹² Pozri v tejto súvislosti konštatovanie Súdneho dvora v rozsudku Eschig (bod 46 týkajúci sa článkov 3 až 5 smernice 87/344, teraz články 199 až 202 smernice 2009/138, a bod 49 týkajúci sa článku 3 ods. 2 smernice 87/344, teraz článok 200 smernice 2009/138).

¹³ Kurzívou zvýraznil generálny advokát. Pozri, pokiaľ ide o analýzu ustanovení článku 2 smernice 87/344, z ktorého vychádza článok 198 smernice 2009/138, CERVEAU, B., MARGEAT, H.: Commentaire de la directive du Conseil des communautés européennes portant coordination des dispositions législatives réglementaires et administratives concernant l'assurance[-]protection juridique. In: *Gazette du Palais. Issy-les-Moulineaux: Lextenso Éditions*, 12. september 1987, s. 580 až 586, osobitne s. 582, podľa ktorého „znenie [tohto článku] umožňuje otvoriť široké pole pôsobnosti poistenia právnej ochrany“ a výraz „iné služby“ „zahŕňa... fázu poskytnutia poradenstva pri vzniku sporu a zároveň fázu urovnania veci zmierom a následným súdnym zmierom“. Pozri tiež, pokiaľ ide o duálnosť plnenia poisťovateľa, BRUYR, B., DAMBLY, P.: *Médiation et assurances*. In: *Revue générale des assurances et des responsabilités*. Bruxelles: Larcier, 2014, zv. 7, bod 15.

¹⁴ Pokiaľ ide o vzájomný vzťah medzi týmto spôsobom správy poistných plnení a právami poisteného z hľadiska slobodného výberu advokáta, pozri rozsudok Eschig (bod 50).

41. Rovnako tak je potrebné odlíšiť konkrétny predmet článku 201 ods. 1 písm. a) smernice 2009/138, ktorý definuje práva poistených osôb alebo „osobitné záruky v prospech poistených“¹⁵, pokiaľ ide o slobodný výber advokáta alebo zástupcu, od ostatných ustanovení oddielu týkajúceho sa poistenia právnej ochrany.

42. Podľa môjho názoru niet teda pochyb, že článok 198 ods. 1 smernice 2009/138 iba stanovuje povinnosť znášať náklady vyplývajúce zo slobodného výberu advokáta upraveného v článku 201 ods. 1 písm. a) tejto smernice ako súčasť plnení poskytovaných poisťovateľom¹⁶ v rozsahu vymedzenom v jeho odseku 2. Tento článok nemá určovať podmienky, za akých si poistená osoba môže vybrať advokáta alebo zástupcu.

43. Rovnako tak z odlišného predmetu článku 201 ods. 1 písm. a) smernice 2009/138 nemožno vyvodiť, že tento článok sa obmedzuje iba na stanovenie zásady slobodného výberu advokáta bez znášania nákladov poisťovateľom, čo je toho dôkazom. Práve toto finančné znášanie nákladov stanovené v článku 198 ods. 1 tejto smernice odôvodňuje zásah normotvorcu Únie, pokiaľ ide o podmienky výberu advokáta alebo zástupcu poisteným, ktorý má uzavreté poistenie právnej ochrany.

44. Okrem toho možno poznamenať, že keď Súdny dvor objasnil rozsah práv priznaných poistenej osobe článkom 4 smernice 87/344, teraz článkom 201 smernice 2009/138, nepovažoval za potrebné poskytnúť výklad ustanovení článku 2 smernice 87/344, teraz článku 198 smernice 2009/138.¹⁷

45. Po spresnení vzájomného vzťahu medzi článkom 198 ods. 1 písm. b) a článkom 201 ods. 1 písm. a) smernice 2009/138 budem pokračovať vo svojej analýze tým, že budem v judikatúre Súdneho dvora hľadať užitočné usmernenia týkajúce sa podmienok uplatnenia slobodného výberu advokáta poisteným.

B. Závery vyplývajúce z judikatúry Súdneho dvora týkajúcej sa slobodného výberu advokáta poisteným

46. Súdny dvor sa vyjadril k rozsahu práv poisteného, ktoré vyplývajú z článku 4 ods. 1 písm. a) smernice 87/344, teraz článku 201 ods. 1 písm. a) smernice 2009/138, v prípadoch, v ktorých sa poistený snažil uplatňovať svoje práva buď v rámci súdnych konaní alebo pred správnymi orgánmi. Táto judikatúra slúži ako východisko pre výklad článku 201 ods. 1 písm. a) smernice 2009/138.¹⁸

1. Prípád výkonu práv poistencom v rámci súdnych konaní

47. V rozsudku Eschig¹⁹ Súdny dvor uplatnil tri zásady, ktoré tvoria základ judikatúry v oblasti poistenia právnej ochrany, ktorá je teraz upravená smernicou 2009/138.

15 Pozri rozsudok Eschig (bod 40 a tiež bod 44). Kurzívou zvýraznil generálny advokát.

16 Pozri v tom istom zmysle BRYUR, B., DAMBLY, P., c. d., bod 16.

17 Pozri bod 49 nižšie.

18 Pozri bod 34 vyššie.

19 Súdnemu dvoru bola položená otázka, či poisťovateľ môže v prípade hromadnej škody alebo udalosti, pri ktorej je súčasne poškodených viacero osôb, v danom prípade finančných investorov, obmedziť slobodný výber právneho zástupcu poisteným, ktorý má uzavreté poistenie právnej ochrany. V tejto veci mal poistený záujem nechať sa zastupovať advokátmi, ktorých si vybral vo viacerých konaniach, vrátane konkurzného konania investičných spoločností, trestného stíhania proti orgánom týchto spoločností, ako aj konania vedeného proti štátu vo veci zanedbania dohľadu nad finančným trhom.

48. Po prvé cieľom, ktorý smernica 87/344 a osobitne jej článok 4 sleduje, je široká ochrana záujmov poistených osôb.²⁰ Po druhé odsek 1 tohto článku má všeobecný dosah a je záväzný.²¹ Po tretej smernica 87/344 nemá za cieľ úplnú harmonizáciu pravidiel vzťahujúcich sa na zmluvy o poistení právnej ochrany na úrovni členských štátov, takže za súčasného stavu práva Únie majú členské štáty naďalej možnosť určiť režim uplatniteľný na uvedené zmluvy, za predpokladu, že členské štáty pri výkone svojich právomocí v tejto oblasti dodržiavajú právo Únie, a to najmä článok 4 smernice 87/344.²²

49. Súdny dvor tiež zdôraznil, že právo poisteného vybrať si „svojho právneho zástupcu“ je „obmedzené na súdne a správne konanie“²³ a že ide o „minimálnu úroveň slobody, ktorá musí byť poistenému priznaná bez ohľadu na to, aké riešenie stanovené v článku 3 ods. 2 smernice [87/344] poisťovňa prijme“²⁴. Súdny dvor spresnil, že „riešenie stanovené v článku 3 ods. 2 písm. c) smernice 87/344 totiž poisteným dáva širšie práva než článok 4 ods. 1 písm. a) tejto smernice. Ustanovenie uvedené ako posledné totiž priznáva právo na slobodný výber svojho právneho zástupcu len v prípade, že bolo začaté súdne alebo správne konanie. Naproti tomu podľa riešenia uvedeného v článku 3 ods. 2 písm. c) uvedenej smernice má poistený právo zveriť obhajobu svojich záujmov právnenému zástupcovi od okamihu, keď mu vzniká právo nárokovať si od svojho poisťovateľa plnenie podľa poistnej zmluvy, *teda aj pred začatím akéhokoľvek súdneho alebo správneho konania*“²⁵.

50. V nasledujúcich dvoch rozsudkoch z 26. mája 2011, Stark²⁶, a zo 7. novembra 2013, Sneller²⁷, Súdny dvor pripomenul zásady uvedené v rozsudku Eschig, aby z nich vyvodil v prvom rozsudku záver, že na výber advokáta poisteným možno uplatniť geografické obmedzenia, pokiaľ zmysel jeho slobody výberu zostane zachovaný²⁸, a v druhom rozsudku záver, že túto slobodu nemožno obmedziť len na situácie, keď poisťiteľ rozhodne, že je potrebné obrátiť sa na externého poradcu pôsobiaceho mimo poisťovne.²⁹

51. V týchto prvých troch rozsudkoch sa tak Súdny dvor vyjadril k rozsahu práv poisteného v rámci súdnych konaní bez toho, aby musel poskytnúť výklad pojmov „súdne konanie“ alebo „správne konanie“.³⁰

52. Až v neskorších dvoch rozsudkoch, vydaných 7. apríla 2016, Massar a AK, Súdny dvor poskytol výklad pojmu „správne konanie“ v zmysle článku 4 ods. 1 písm. a) smernice 87/344, teraz článku 201 ods. 1 písm. a) smernice 2009/138.

20 Pozri rozsudok Eschig (bod 45). Táto zásada bola pripomenutá v rozsudku zo 7. novembra 2013, Sneller (C-442/12, EU:C:2013:717, bod 24).

21 Pozri rozsudky Eschig (bod 47) a z 26. mája 2011, Stark (C-293/10, EU:C:2011:355, bod 29), ako aj zhrnutie v bode 25 rozsudku zo 7. novembra 2013, Sneller (C-442/12, EU:C:2013:717).

22 Pozri rozsudky Eschig (body 65 a 66), ako aj z 26. mája 2011, Stark (C-293/10, EU:C:2011:355, bod 31).

23 Pozri rozsudok Eschig [bod 58; v rovnakom zmysle pozri bod 47, v ktorom je uvedený výraz „súdne *alebo* správne konania“ (kurzívou zvýraznil generálny advokát)].

24 Pozri rozsudok Eschig (bod 48).

25 Pozri rozsudok Eschig (bod 50). Kurzívou zvýraznil generálny advokát.

26 C-293/10, EU:C:2011:355.

27 C-442/12, EU:C:2013:717.

28 Pozri rozsudok z 26. mája 2011, Stark (C-293/10, EU:C:2011:355, bod 36).

29 Pozri rozsudok zo 7. novembra 2013, Sneller (C-442/12, EU:C:2013:717, bod 23).

30 Môžem podotknúť, že v rozsudku z 26. mája 2011, Stark (C-293/10, EU:C:2011:355), Súdny dvor rozhodol s ohľadom na rakúsku právnu úpravu, pripomenutú v bode 11 uvedeného rozsudku, ktorá stanovuje právo slobodného výberu advokáta poisteným „na zastupovanie pred súdmi alebo správnymi orgánmi“.

2. Prípád výkonu práv poisteným pred správnym orgánom

53. Cieľom návrhu na začatie prejudiciálneho konania vo veci, v ktorej bol vydaný rozsudok Massar, bolo určiť, či sa zásada slobodného výberu advokáta alebo zástupcu môže uplatniť v prípade, ak sa poistený s uzavretým poistením právnej ochrany chce brániť v rámci posúdenia žiadosti o udelenie povolenia na prepustenie podanej jeho zamestnávateľom, ktoré uskutočňuje nezávislý verejný orgán, pričom toto konanie nie je súdnym konaním.³¹

54. Vo veci, v ktorej bol vydaný rozsudok AK, vznikla rovnaká otázka týkajúca sa poisteného s uzavretým poistením právnej ochrany, ktorý chcel predložiť sťažnosť centru zákonom poverenému dohľadom nad mimoriadnymi liečebnými nákladmi po tom, čo toto centrum zamietlo jeho žiadosť o uznanie nároku na liečbu. Ani v tomto druhom prípade nešlo o súdne konanie.

55. Hneď na úvod však treba zdôrazniť významný rozdiel medzi týmito dvoma vecami. Zatiaľ čo správne rozhodnutie vo veci, v ktorej bol vyhlásený rozsudok AK, bolo možné napadnúť žalobou na správnom súde príslušnom pre oblasť sociálneho zabezpečenia a verejnej správy,³² v konaní, v ktorom bol vyhlásený rozsudok Massar, takáto možnosť nebola. Proti správne rozhodnutiu nebolo možné podať žalobu alebo sťažnosť. Bolo možné podať len žalobu o náhradu škody na občianskoprávnom súde.³³

56. Súdny dvor rozhodol, že článok 4 ods. 1 písm. a) smernice 87/344 sa má vykladať v tom zmysle, že pojem „správne konanie“ uvedený v tomto ustanovení sa vzťahuje v prípade rozsudku Massar „aj na konanie, v rámci ktorého verejný orgán udolí zamestnávateľovi povolenie prepustiť zamestnanca, ktorý má poistenie právnej ochrany“³⁴, a v prípade rozsudku AK „aj na konanie o sťažnosti pred verejným orgánom, v ktorom tento orgán vydá rozhodnutie, ktoré možno napadnúť žalobou pred súdom“³⁵.

57. S prihliadnutím na tieto rozhodnutia, a najmä na ich odôvodnenia sa Grondwettelijk Hof (Ústavný súd) v konaní vo veci samej domnieva, že pojem „súdne konanie“ sa môže vykladať v tom zmysle, že mediácia patrí do pôsobnosti článku 201 ods. 1 písm. a) smernice 2009/138.

58. Vzhľadom na to, že pojem „súdne konanie“ sa má vykladať podľa zvyčajnej metódy Súdneho dvora, sa však domnievam, že analýza dosahu rozsudkov Massar a AK je len doplňujúcim prvkom vo vzťahu k prvkom, ktoré Súdny dvor zvyčajne používa pri výklade ustanovenia práva Únie.

C. Pojem „súdne konanie“ v zmysle článku 201 ods. 1 písm. a) smernice 2009/138

59. Podľa ustálenej judikatúry Súdneho dvora výklad ustanovenia práva Únie vyžaduje zohľadnenie nielen jeho znenia, ale aj jeho kontextu a cieľov sledovaných právnou úpravou, ktorej je súčasťou.³⁶

60. Domnievam sa, že v prejednávanej veci je potrebné vyvodiť kontext z rozsudkov Massar a AK.

31 Súdny dvor v rozsudkoch Massar (bod 20) a AK (bod 18) spresnil, že výraz „súdne konania“ zahŕňa konania „prebiehajúce pred samotným súdom“.

32 Pozri rozsudok AK (bod 13).

33 Pozri rozsudok Massar (bod 14).

34 Pozri rozsudok Massar (bod 28).

35 Pozri rozsudok AK (bod 26).

36 Pozri rozsudky Massar (bod 22 a citovaná judikatúra), ako aj AK (bod 20 a citovaná judikatúra).

1. Znenie článku 201 ods. 1 písm. a) smernice 2009/138

61. Pokiaľ ide o znenie článku 4 ods. 1 písm. a) smernice 87/344, treba pripomenúť, že Súdny rozhodol, že z toho ustanovenia „vyplýva, že pojem ‚správne konanie‘ musí byť chápaný ako protiklad k pojmu ‚súdne konanie‘“³⁷. Toto konštatovanie treba rozšíriť aj na článok 201 ods. 1 písm. a) smernice 2009/138, ktorý má v tomto ohľade identické znenie.

62. Podľa môjho názoru totiž jediný rozdiel vo francúzskej jazykovej verzii³⁸ týkajúci sa týchto pojmov „konanie“, ktorý spočíva v nahradení zámena „*toute procédure*“ neurčitým členom „*une procédure*“, nemá sám osebe nijaký vplyv.³⁹ Okrem toho Súdny dvor s odkazom na jedenáste odôvodnenie smernice 87/344 použil výraz „*v rámci*“ súdneho alebo správneho konania, resp. *akéhokoľvek* súdneho alebo správneho konania.⁴⁰

63. Výraz „súdne alebo správne konanie“ je uvedený iba v článku 201 ods. 1 písm. a) tejto smernice, ktorý sa týka výberu advokáta poisteným. Článok 198 smernice 2009/138, totožný s článkom 2 smernice 87/344, v ktorom je uvedený výraz „súdne konanie“, je formulovaný odlišne.

64. Hoci toto ustanovenie uvádza, že poistiteľ je povinný znášať „náklady na právne konanie“, toto konanie je definované veľmi obsérne, ako vyplýva z tohto znenia: „najmä z tohto hľadiska... obhajoby alebo zastupovania poistenej osoby *v občianskom, trestnom, správnom*“, pričom za týmito výrazmi nasleduje výraz „*alebo inom konaní*“⁴¹.

65. Takýto rozdiel v znení týchto dvoch ustanovení možno pozorovať aj v ich rôznych jazykových verziách. Napríklad v anglickej jazykovej verzii článku 198 smernice 2009/138 sú použité výrazy „*legal proceedings*“ a „*defending or representing the insured person in civil, criminal, administrative or other proceedings*“, zatiaľ čo v článku 201 ods. 1 písm. a) je uvedený takýto preklad: „*in any inquiry or proceedings*“.

66. Rovnako tak v nemeckom jazyku sú v článku 198 smernice 2009/138 použité výrazy „*die Kosten des Gerichtsverfahrens*“ a „*den Versicherten in einem Zivil-, Straf-, Verwaltungs- oder anderen Verfahren*“, a v článku 201 ods. 1 písm. a) tejto smernice výraz „*in einem Gerichts- oder Verwaltungsverfahren*“.

67. Z preskúmania dokumentov týkajúcich sa vypracovania smernice 87/344, do ktorých som mal možnosť nahliadnúť, vyvodzujem, že chýbajúca harmonizácia znení nevyplýva z osobitnej vôle normotvorcu Únie. Ani návrh smernice Rady o koordinácii zákonov, iných právnych predpisov a správnych opatrení týkajúcich sa poistenia právnej ochrany⁴², ani ostatné prípravné akty⁴³ totiž neobsahujú vysvetlenia v tejto súvislosti. Pokiaľ ide o históriu vzniku článku 4 smernice 87/344, možno len na jednej strane konštatovať, že v odôvodnení Komisie je v podstate vysvetlené, že „zmluvy o poistení právnej ochrany stanovujú, že náklady a odmeny advokáta povereného obhajobou záujmov poisteného znáša poistovateľ. Tieto zmluvy zdá sa neuvádzajú, že týmto advokátom je zvyčajný advokát

37 Rozsudky Massar (bod 19) a AK (bod 17).

38 Nemecká a anglická jazyková verzia zostala nezmenená a používa výrazy „*in einem*“, resp. „*in any*“. Okrem toho na účely podpory reštriktívneho výkladu článku 201 ods. 1 písm. a) smernice 2009/138 sa nemožno odvolávať na vývoj jedinej francúzskej jazykovej verzie. Pozri analogicky rozsudok Eschig (bod 53).

39 Kurzívou zvýraznil generálny advokát. Pozri na ilustráciu v analogickej situácii rozsudok z 3. októbra 2019, Glawischnig-Piesczek (C-18/18, EU:C:2019:821, bod 30).

40 Pozri rozsudky Eschig (bod 52 a citovaná judikatúra), ako aj zo 7. novembra 2013, Sneller (C-442/12, EU:C:2013:717, bod 22 a citovaná judikatúra). Kurzívou zvýraznil generálny advokát.

41 Kurzívou zvýraznil generálny advokát. Pozri tiež bod 42 vyššie. Okrem toho pozri BRUYR, B., DAMBLY, P., c. d., bod 16, pokiaľ ide o ich výklad povinnosti znášať náklady na mediáciu.

42 Návrh Komisie z 18. júla 1979 [KOM(79) 396 v konečnom znení].

43 Pre podrobný historický vývoj pozri CERVEAU, B., MARGEAT, H., c. d., s. 581, ako aj, pokiaľ ide o odkazy na tento vývoj, rozsudok Eschig (body 57 a 58).

poisťovne, najmä ak ide o viacodvetvovú poisťovňu. Tento advokát by sa tým ocitol v zložitej situácii. Aj samotná smernica ustanovuje, že poistený musí mať možnosť sám si vybrať svojho poradcu“. Na druhej strane Hospodársky a sociálny výbor žiadal, aby „boli výslovne spresnené podmienky využívania advokáta“, nenavrhol však redakčnú zmenu, ktorá by spresňovala povahu konaní.⁴⁴

68. Až v správe ad hoc skupiny poradcov Výboru stálych predstaviteľov z 26. mája 1987 o návrhu smernice Rady o koordinácii zákonov, iných právnych predpisov a správnych opatrení týkajúcich sa poistenia právnej ochrany⁴⁵ je vysvetlené, že „minimálna miera slobodného výberu advokáta je vymedzená odkazom na súdne a správne konania“, a to bez ďalších spresnení týkajúcich sa voľby odlišného znenia článku 2 smernice 87/344 a osobitne rozsahu pojmov „najmä“ a „alebo inom“ použitých v tomto ustanovení.

69. Tento legislatívny historický vývoj podľa môjho názoru potvrdzuje možnosť širokého chápania pojmu „súdne konanie“, ako už Súdny dvor rozhodol v rozsudkoch Massar a AK v súvislosti s pojmom „správne konanie“. Súdny dvor uviedol, že tento pojem nemožno obmedziť iba na súdne konania v správnej oblasti, a to na konania prebiehajúce pred samotným súdom,⁴⁶ a že znenie článku 4 ods. 1 smernice 87/344 už neobsahuje žiadne rozlišovanie medzi prípravnou fázou a rozhodovacou fázou súdneho alebo správneho konania.⁴⁷

70. Pristúpim teda k analýze dosahu týchto rozsudkov, ktorá je rozhodujúca pre výklad článku 201 ods. 1 písm. a) smernice 2009/138, ako zdôraznil vnútroštátny súd.

2. Dosah rozsudkov Massar a AK

71. Ak sa budeme držať litery odôvodnenia týchto rozsudkov, musíme z neho vyvodiť, že pojem „súdne konanie“ v zmysle článku 201 ods. 1 písm. a) smernice 2009/138 je autonómny pojem zahŕňajúci fázu predchádzajúcu súdnej fáze konania, ktorá na ňu môže nadväzovať.

72. V dôsledku toho sa domnievam, že z toho možno hneď na úvod vyvodiť, že mediácia ako spôsob riešenia sporov spadá pod tento pojem.⁴⁸

73. Nesúhlasím teda s názormi, podľa ktorých sa dosah rozsudkov Massar a AK musí obmedziť na osobitné okolnosti, na základe ktorých boli tieto rozsudky vydané, čo by viedlo k uplatneniu organického kritéria založeného na právomoci administratívy prijímať rozhodnutia ovplyvňujúce práva poisteného, ktorý má uzavreté poistenie právnej ochrany. Pojem „súdne konanie“ by sa tak vzťahoval iba na konania, po skončení ktorých súd právoplatne rozhodne o právnej situácii dotknutej osoby.

74. V prvom rade uvádzam, že keby sa mala prijať takáto analýza, mala by za následok vylúčenie mediácie v správnych veciach⁴⁹ z pôsobnosti článku 201 ods. 1 písm. a) smernice 2009/138, čo je podľa mňa v rozpore s výkladom Súdneho dvora vyplývajúcim z rozsudkov Massar a AK.

44 Hospodársky a sociálny výbor vo svojom stanovisku k návrhu smernice Rady o koordinácii zákonov, iných právnych predpisov a správnych opatrení týkajúcich sa poistenia právnej ochrany (Ú. v. ES C 348, 1980, s. 22) navrhol nahradiť výraz „vždy, keď je potrebné zveriť advokátovi“ výrazom „pokiaľ je potrebné zveriť advokátovi“.

45 Dokument č. 6767/87 SURE 20.

46 Pozri rozsudky Massar (bod 20) a AK (bod 18).

47 Pozri rozsudky Massar (bod 21) a 48 (bod 19).

48 To isté by podľa môjho názoru mohlo platiť v prípade „dokazovania“. Pozri rozsudok zo 4. mája 2017, HanseYachts (C-29/16, EU:C:2017:343, bod 35).

49 Pozri BRUYR, B., DAMBLY, P., c. d., bod 1 písm. b) bod i). Treba poznamenať, že poznámky pod čiarou 12, 14 a 22 odkazujú na zrušené ustanovenia.

75. V druhom rade podotýkam, že Súdny dvor neobmedzil svoj výklad použitím organického kritéria, keď potvrdil potrebu širokej ochrany záujmov poistených,⁵⁰ a uplatnil túto zásadu v konkrétnych prípadoch, ktorých rozdielnosť treba zdôrazniť.

76. Ako totiž Súdny dvor uviedol v rozsudku AK, „konan[ie]... je *nevyhnutným* predpokladom pre podanie žaloby na správnom súde“⁵¹, pričom nespresnil, či je toto konanie povinné alebo nie, zatiaľ čo v rozsudku Massar nebolo možné napadnúť správne rozhodnutie žalobou. Toto rozhodnutie mohlo nanajvýš slúžiť ako základ konania na účely získania náhrady škody pred *občianskoprávnym* súdom.⁵²

77. Okrem toho Súdny dvor v tomto rozsudku rozhodol vo vzťahu k správne konaniu o vydaní povolenia na prepustenie, o ktoré požiadal zamestnávateľ,⁵³ počas ktorého dotknutý zamestnanec nepodáva nijakú sťažnosť. Je len vypočutý⁵⁴ a nemôže uplatniť nijaký opravný prostriedok. Toto sú významné rozdiely oproti veci, v ktorej bol vydaný rozsudok AK.

78. Táto komparácia rozsudkov Massar a AK podľa môjho názoru umožňuje vyvodiť podstatné kritériá stanovené Súdnym dvorom. Ide síce o potrebu chrániť záujmy poisteného, ktorého práva sú dotknuté,⁵⁵ avšak podľa znenia týchto rozsudkov buď vo „fáze“⁵⁶, alebo v „konaní“⁵⁷, ktoré môžu súvisieť s neskoršou *súdnou fázou konania*.

79. Nespomína sa nijaká podmienka týkajúca sa povinného charakteru pomoci advokátom alebo predchádzajúcej fázy konania.

80. Inými slovami, Súdny dvor rozhodol v rovnakom zmysle za okolností, ktorých spoločným znakom bola vôľa poisteného s uzavretým poistením právnej ochrany dosiahnuť vydanie správneho rozhodnutia v jeho prospech ešte predtým, ako súd rozhodne o prípadnom napadnutí, ktoré sa neobmedzuje na preskúmanie dôvodnosti správneho rozhodnutia.

81. Z toho vyvodzujem, že výraz „konanie“ sa už nevzťahuje iba na fázu konania o žalobe „pred samotným súdom“⁵⁸, t. j. na súdnu fázu prebiehajúceho alebo začínajúceho konania, ale aj na fázu, ktorá tejto fáze predchádza, alebo inak povedané, mimosúdnu fázu.⁵⁹

82. Takýto výklad vedie k zosúladeniu rôznych jazykových verzií výrazu „súdne alebo správne konanie“ so všeobecným významom pojmu „inquiry“, ktorý je uvedený v anglickej jazykovej verzii smerníc 87/344 a 2009/138, konkrétne v ich článkoch 4 a 201.⁶⁰

83. Zostáva ešte overiť súlad tohto výkladu s cieľmi sledovanými ustanoveniami smernice 2009/138 týkajúcimi sa poistenia právnej ochrany.

50 Rozsudky Massar (bod 23) a AK (bod 21).

51 Bod 23 tohto rozsudku. Kurzívou zvýraznil generálny advokát.

52 Bod 24 tohto rozsudku. Kurzívou zvýraznil generálny advokát.

53 Pozri rozsudok Massar (body 2 a 13).

54 Pokiaľ viem, podľa uplatniteľného konania upraveného nariadením o prepúšťaní sa zamestnanec môže brániť proti žiadosti zamestnávateľa pred príslušným verejným orgánom. Tento má následne možnosť postupne umožniť zamestnávateľovi a zamestnancovi predložiť ešte raz ich stanovisko. Pozri tiež HOLTINRICH, B.: Free choice of a lawyer: the ECJ judgments of 7 April 2016 and the concept of “administrative proceedings”. In: *European Journal of Commercial Contract Law*. Zutphen: Paris Legal Publishers, zv. 8, č. 2, 2016, s. 21 až 27, osobitne s. 22.

55 Rozsudky Massar (bod 25) a AK (bod 22).

56 Výraz „správna fáza“ je použitý v bode 22 rozsudku AK.

57 Rozsudok Massar (bod 25).

58 Rozsudky Massar (bod 20) a AK (bod 18).

59 Pozri v tomto zmysle rozsudky Massar (bod 25) a AK (bod 23).

60 Pokiaľ ide o metódu výkladu použitú Súdnym dvorom v prípade rozdielov vo verziách vyhotovených v úradných jazykoch, pozri rozsudok Eschig (bod 54). Pokiaľ ide o aproximáciu jazykových verzií, pozri HOLTINRICH, B., c. d., s. 25, ako aj poznámky pod čiarou 11 a 16 týkajúce sa nemeckej a holandskej jazykovej verzie. Holandská jazyková verzia sa podľa mojich overení zhoduje so španielskou, dánskou a talianskou jazykovou verzou.

3. Ciele sledované ustanoveniami týkajúcimi sa poistenia právnej ochrany

84. Otázkou, ktorú je potrebné vyriešiť, je otázka, v akom rozsahu ciele, ktoré sa majú dosiahnuť, stanovené v osobitnom oddiele smernice 2009/138 venovanom poisteniu právnej ochrany, odôvodňujú výklad pojmu „súdne konanie“ v rovnakom zmysle, v akom ho Súdny dvor prijal pri pojme „správne konanie“ v rozsudkoch Massar a AK.

85. Treba pripomenúť, že Súdny dvor opakovane potvrdil povinnosť nevykladať článok 4 ods. 1 písm. a) smernice 87/344 reštriktívne, pokiaľ ide o slobodný výber advokáta alebo zástupcu, vzhľadom na cieľ sledovaný touto smernicou⁶¹ a pripomenul, že toto ustanovenie má všeobecnú pôsobnosť a je záväzná.⁶²

86. Ako podľa mňa názorne preukázali okolnosti v rozsudkoch Massar a AK, ktoré odôvodnili, aby sa na základe týchto zásad pojem „konanie“ chápal nie v jeho úzkom zmysle, teda ako prebiehajúce súdne konanie, ale ako celá fáza predchádzajúca rozhodovacej fáze, slobodný výber advokáta alebo zástupcu poisteným, ktorý má uzavreté poistenie právnej ochrany, musí byť zaručený vo všetkých situáciách, v ktorých ide o riešenie otázok týkajúcich sa záujmov poistených osôb bez využitia súdnictva na úrovni štátu.

87. Spôsob je irelevantný, keďže ide o fázu, ktorá môže viesť k súdnemu aktu, teda k aktu stanovujúcemu práva jednotlivca, ktorý má právnu silu rozhodnutej veci, alebo je záväzný, alebo tiež môže byť predmetom núteného výkonu.

88. Práve vzhľadom na dôsledky tejto predbežnej fázy, počas ktorej, ako zdôraznili advokátske komory, sú poistenému prezentované rôzne procesné možnosti, ktoré má na výber v prípade porušenia jeho práv, a posúdenie pravdepodobnosti ich úspechu z právneho a skutkového hľadiska, slobodný výber advokáta zodpovedá požiadavke širokej ochrany záujmov poisteného.⁶³

89. Táto predchádzajúca fáza, nech už sa týka vzťahov medzi fyzickými osobami alebo vzťahov, v rámci ktorých administratíva vykonáva svoje právomoci a formalizuje ich v rozhodnutí, musí byť preto v záujme ochrany poisteného charakterizovaná možnosťou využitia prostriedku, ktorého cieľom je v prvom rade vyhnúť sa súdnemu konaniu, avšak ktorý bude v prípadnom druhom rade užitočný na začatie súdneho konania, akým je okrem sťažnosti napríklad zasielanie výziev, alebo všeobecnejšie akýkoľvek úkon spôsobilý prerušiť premlčanie.

90. Keď je teda pôsobnosť článku 201 ods. 1 písm. a) smernice 2009/138 takto vymedzená v súlade s cieľom sledovaným touto smernicou, aké dôsledky z toho vyplývajú pre mediáciu?

D. Mediácia a pojem „súdne konanie“

91. Najcitlivejšia otázka, ktorú treba vyriešiť, sa týka procesu mediácie, ktorý sa uskutočňuje mimo akéhokoľvek už začatého súdneho konania.

92. Domnievam sa totiž, že ak už vec bola predložená súdu, mediácia je len fázou prebiehajúceho súdneho konania. Je teda v rozpore s cieľmi sledovanými ustanoveniami smernice 2009/138 týkajúcimi sa poistenia právnej ochrany, aby poistený, ktorý má takéto poistenie, naďalej nevyužíval pomoc advokáta, ktorého si pôvodne vybral.

61 Pozri rozsudky Massar (bod 23 a citovaná judikatúra), ako aj AK (bod 21 a citovaná judikatúra).

62 Pozri rozsudok zo 7. novembra 2013, Sneller (C-442/12, EU:C:2013:717, bod 25 a citovaná judikatúra). Ešte pred týmito rozhodnutiami Súdneho dvora CERVEAU, B., MARGEAT, H., c. d. (s. 584) zdôraznili, že „táto požiadavka slobodného výberu sa považuje za jedno zo základných acquies smernice [87/344]. Napokon bol stanovený už v prvom návrhu smernice z roku 1979“.

63 Pozri v tom istom zmysle BRYUR, B., DAMBLY, P., c. d., bod 19.

93. Aj vo všetkých ostatných prípadoch sa podľa môjho názoru na mediáciu vzťahuje pojem „súdne konanie“ v zmysle článku 201 ods. 1 písm. a) smernice 2009/138,⁶⁴ pokiaľ ide o slobodný výber advokáta alebo iného zástupcu, a to zo šiestich hlavných dôvodov.

94. Po prvé mediácia, ktorú považujem za vhodné definovať s odkazom na článok 3 písm. a) smernice Európskeho parlamentu a Rady 2008/52/ES z 21. mája 2008 o určitých aspektoch mediácie v občianskych a obchodných veciach⁶⁵, ktorá je uplatniteľná na cezhraničné spory,⁶⁶ predstavuje fázu, počas ktorej strany sporu hľadajú priateľský spôsob urovnania svojho sporu.⁶⁷

95. Dotknuté osoby sa využitím tohto procesu mediácie snažia dosiahnuť riešenie, ktoré je v súlade s ich záujmami,⁶⁸ podobne ako osoby, ktoré predložia sťažnosť určitej osobe alebo službe, aby dosiahli úspech vo veci. Mediácia je podľa môjho názoru len ďalším prostriedkom na dosiahnutie toho istého cieľa.

96. Okrem toho podľa niektorých vnútroštátnych právnych predpisov je fáza mediácie povinná,⁶⁹ rovnako ako fáza konania o sťažnosti podanej administratíve v určitých prípadoch upravená vnútroštátnym právom. Nemožno teda použiť tvrdenie, že mediácia závisí výlučne od vôle strán.⁷⁰

97. Po druhé úloha advokáta je v procese mediácie rovnako ako v prípade sťažnosti podobná. Táto úloha spočíva v poskytnutí všetkých užitočných informácií poistenému, ktoré mu umožnia jednak posúdiť význam opatrení prijatých vo fáze pred podaním žaloby na súd a jednak pomôcť v dosiahnutí úspechu vo veci, a to bez toho, aby bola dotknutá možnosť začať súdne konanie, ak sa takéto konanie ukáže byť potrebným v prípade, že nebolo možné dospieť k nijakej uskutočniteľnej dohode.⁷¹

98. Po tretie mediácia má prinajmenšom rovnocenný, ak nie väčší vplyv na súdne konanie ako sťažnosť, keďže mediácia môže prerušiť plynutie premlčacej lehoty od momentu podpísania protokolu o začatí mimosúdnej mediácie, čo je prípad najmä belgického práva.⁷²

99. Vo fáze mediácie sa tak dotknuté strany nachádzajú vo fáze *a minima* predchádzajúcej súdneho konaniu, počas ktorej sa za pomoci advokáta uspokojí potreba poisteného, ktorý „potrebuje právnu ochranu“, ako sa uvádza v znení rozsudku AK⁷³, a v odlišnej formulácii v rozsudku Massar⁷⁴. Z tohto dôvodu je nepodstatné, že po dohode strán vstupuje do procesu tretia osoba a že prijaté riešenie nie je nevyhnutne riešením, ktoré striktne zodpovedá právam každej zo strán.

64 Pre pripomenutie uvádzam, že táto problematika nevzniká vo vzťahu k článku 198 ods. 1 tejto smernice, ktorý sa vzťahuje na znášanie nákladov. Okrem toho pridanie slov „alebo inom“ umožňuje znášanie nákladov v širokom rozsahu. Pozri body 42 a 64 vyššie.

65 Ú. v. EÚ L 136, 2008, s. 3. Tento článok 3 písm. a) stanovuje, že mediácia je „štruktúrovaný postup bez ohľadu na to, ako sa nazýva alebo ako sa naň odkazuje, pri ktorom sa dve alebo viacero strán sporu dobrovoľne pokúšajú dosiahnuť dohodu o riešení svojho sporu za pomoci mediátora. Tento postup môžu začať strany, môže ho navrhnuť alebo nariadiť súd, alebo môže byť ustanovený právom členského štátu. Pojem zahŕňa mediáciu vedenú sudcom, ktorý nie je zodpovedný za žiadne súdne konanie týkajúce sa predmetného sporu. Vylučuje však snahy súdu alebo sudcu konajúceho vo veci o urovanie sporu v priebehu súdneho konania týkajúceho sa predmetného sporu“.

66 Na pripomenutie pôsobnosti tejto smernice a možnosti členských štátov rozšíriť jej pôsobnosť na vnútroštátne procesy mediácie pozri rozsudok zo 14. júna 2017, Menini a Rampanelli (C-75/16, EU:C:2017:457, body 31 a 33).

67 Pokiaľ ide o odlišenie od zmiernu, pozri rozsudok z 18. marca 2010, Alassini a i. (C-317/08 až C-320/08, EU:C:2010:146, body 34 až 36).

68 Porovnaj s rozsudkom zo 14. júna 2017, Menini a Rampanelli (C-75/16, EU:C:2017:457, bod 50).

69 Na ilustráciu pozri rozsudok zo 14. júna 2017, Menini a Rampanelli (C-75/16, EU:C:2017:457, body 48 a 49).

70 Porovnaj s odôvodnením 19 smernice 2008/52, podľa ktorého „mediácia by sa nemala považovať za slabšiu alternatívu súdneho konania v tom zmysle, že dodržiavanie dohôd, ktoré sú výsledkom mediácie, závisí od dobrej vôle strán“.

71 Pozri v tom istom zmysle BRYUR, B., DAMBLY, P., c. d., bod 19.

72 Pozri článok 1731 § 3 Súdneho poriadku. Pozri tiež odôvodnenie 24 a článok 8 smernice 2008/52.

73 Bod 23 tohto rozsudku.

74 V bode 25 tohto rozsudku je uvedené znenie „... jeho záujmy v postavení poisteného vyžadujú ochranu“.

100. Po štvrté chápanie mediácie ako fázy predchádzajúcej rozhodovacej fázy je potrebné o to viac, že na rozdiel od sťažnosti, ktorá v prípade, ak sa vyhovie osobe, ktorá sa cíti byť poškodená, nebude viesť k vydaniu rozsudku, fáza mediácie vedie ku konaniu súdnej povahy, ak je potrebné, aby obsah dohody dosiahnutej medzi stranami nadobudol vykonateľnosť.⁷⁵ Táto dohoda musí byť potom uznaná a vyhlásená za vykonateľnú v iných členských štátoch, a to najmä na základe nariadení o výkone rozsudkov v občianskych a obchodných veciach,⁷⁶ rovnako ako akékoľvek rozhodnutie vydané súdnym orgánom, ktoré má byť v obehú v rámci Únie.

101. Okrem toho možno uviesť aj praktický argument. Ako si možno predstaviť, že advokátom alebo zástupcom vybraným počas tejto druhej súdnej fázy konania by nebol advokát alebo zástupca, ktorý poskytoval pomoc poistenému počas predchádzajúcej fázy? Slobodný výber advokáta alebo zástupcu je podľa môjho názoru potrebný na zabezpečenie efektívnosti a zníženia nákladov.

102. Po piate sa tiež domnievam, že zaručenie slobodného výberu advokáta alebo zástupcu poistenému s uzavretým poistením právnej ochrany v prípade mediácie bude účinne prispievať k realizácii cieľa, ktorým je „uľahčiť prístup k alternatívnemu riešeniu sporov a podporovať riešenie sporov v priateľskom duchu“, stanoveného v článku 1 ods. 1 smernice 2008/52.⁷⁷

103. Preto vyzývam Súdny dvor, aby zväžil výklad ustanovení týkajúcich sa slobodného výberu advokáta alebo zástupcu poisteným, ktorý má uzavreté poistenie právnej ochrany, s ohľadom na tento nový aspekt. Pri vypracovaní smernice 87/344 sa totiž cieľ podpory alternatívnych riešení sporov, stanovený v článku 81 ods. 2 písm. g) ZFEÚ⁷⁸, nevyznačoval rovnakou dôležitosťou.

104. Dnes je situácia odlišná vzhľadom na kontext exponenciálneho nárastu počtu sporov, ktorým za týchto posledných desať rokov čelia mnohé členské štáty.⁷⁹

105. To isté možno konštatovať v súvislosti so spotrebiteľskými spormi. Rovnaký záujem na zlepšení prístupu k spravodlivosti, ktorý vedie k podpore využívania priateľských spôsobov urovnávania sporov, totiž viedol k vypracovaniu smernice Európskeho parlamentu a Rady 2013/11/EÚ z 21. mája 2013 o alternatívnom riešení spotrebiteľských sporov, ktorou sa mení nariadenie (ES) č. 2006/2004 a smernica 2009/22/ES (smernica o alternatívnom riešení spotrebiteľských sporov)⁸⁰.

106. Preto by nebolo v súlade so systémom vyplývajúcim jednak zo smernice 2009/138, ktorej cieľom je široká ochrana práv poistencov, a jednak zo smerníc týkajúcich sa priateľských spôsobov urovnávania sporov, ktoré sledujú rovnaký cieľ využívaním alternatív k podaniu návrhu na štátny súd, aby sa poistenému s uzavretým poistením právnej ochrany neumožnilo slobodne si vybrať advokáta alebo zástupcu.

75 Pozri v tejto súvislosti článok 6 smernice 2008/52, ako aj v konaní vo veci samej články 1733 a 1736 Súdneho poriadku a poznámku pod čiarou 9 vyššie..

76 Pozri článok 6 smernice 2008/52 v spojení s jej odôvodnením 20, ktoré ako príklad uvádza najmä nariadenie Rady (ES) č. 44/2001 z 22. decembra 2000 o právomoci a o uznávaní a výkone rozsudkov v občianskych a obchodných veciach (Ú. v. ES L 12, 2001, s. 1; Mim. vyd. 19/004, s. 42), teraz nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1215/2012 z 12. decembra 2012 o právomoci a o uznávaní a výkone rozsudkov v občianskych a obchodných veciach (Ú. v. EÚ L 351, 2012, s. 1).

77 Treba poznamenať, že slová „súdnym konaním“, ktoré sú uvedené v tomto článku, je potrebné vykladať s prihliadnutím na rozsudky Massara a AK, a to v dosahu, ktorý navrhujem Súdnemu dvoru prijať.

78 Predtým článok 65 Zmluvy o ES. Znenie uvedené v písmene g) bolo doplnené Lisabonskou zmluvou, ktorou sa mení a dopĺňa Zmluva o Európskej únii a Zmluva o založení Európskeho spoločenstva, v článku 2 bode 66 (Ú. v. EÚ C 306, 2007, s. 1).

79 Pokiaľ ide o cieľ odbremenenia súdov sledovaný v niektorých členských štátoch, pozri najmä rozsudok z 18. marca 2010, Alassini a i. (C-317/08 až C-320/08, EU:C:2010:146, bod 64), ktorý sa týka návrhov na súd podaných v niektorých sporoch medzi poskytovateľmi a koncovými užívateľmi, na ktorých sa vzťahuje smernica Európskeho parlamentu a Rady 2002/22/ES zo 7. marca 2002 o univerzálnej službe a právach užívateľov týkajúcich sa elektronických komunikačných sietí a služieb (smernica univerzálnej služby) (Ú. v. ES L 108, 2002, s. 51; Mim. vyd. 13/09, s. 367). Podľa článku 34 tejto smernice členské štáty musia zabezpečiť, aby boli k dispozícii transparentné, jednoduché a nenákladné postupy mimosúdneho riešenia sporov umožňujúce spravodlivo a bez zdržania urovnávať spory, ktorých účastníkmi sú spotrebiteľia a ktoré sa týkajú otázok obsiahnutých v tejto smernici [rozsudok z 18. marca 2010, Alassini a i. (C-317/08 až C-320/08, EU:C:2010:146, bod 38)].

80 Ú. v. EÚ L 165, 2013, s. 63. Pozri, pokiaľ ide o pôsobnosť tejto smernice, rozsudok zo 14. júna 2017, Menini a Rampanelli (C-75/16, EU:C:2017:457, body 39 a 40).

107. V prospech tohto výkladu svedčí aj uprednostňovanie mediácie v sporoch týkajúcich sa bežného života, akými sú susedské, rodinné alebo pracovnoprávne spory.

108. Po šieste z ešte širšej perspektívy sa domnievam, že výklad pojmu „súdne konanie“ obmedzený iba na „konania pred súdmi“ by v budúcnosti mohol predstavovať riziká, na ktoré by som rád upriamim pozornosť Súdneho dvora. Nie je totiž potrebné mať na zreteli skutočnosť, že neustále hľadanie prostriedkov na podporu prístupu k spravodlivosti v členských štátoch môže viesť k prijatiu vnútroštátnych legislatívnych opatrení, ktoré spočívajú v prenesení právomocí tradične vykonávaných súdmi na občianskoprávne alebo správne orgány, ktoré sú zodpovedné za dosiahnutie dohody medzi stranami? Keďže sa však takejto dohode priznáva súdna povaha, otázka výberu advokáta je rovnako naliehavá.⁸¹

109. V dôsledku toho právny rámec, do ktorého môže proces alebo akt patriť, predstavuje podľa môjho názoru kritérium uplatnenia článku 201 ods. 1 písm. a) smernice 2009/138.⁸² Nemyslím si teda, že toto ustanovenie sa môže vzťahovať na všetky úkony predchádzajúce vzniku sporu, ktoré majú zmluvnú povahu, ako napríklad transakcia, alebo ktoré predstavujú služby,⁸³ ako sú napríklad vyhľadávanie alebo výmena informácií, či dokonca poradenstvo.

110. Domnievam sa, že takéto obmedzenie predstavuje primeranú odpoveď na oprávnené obavy, ktoré by mohli vyplývať z príliš extenzívneho poňatia zásady slobodného výberu advokáta alebo zástupcu zaručeného poistenému s uzavretým poistením právnej ochrany, ako aj na riziko úplného potlačenia rozsahu pôsobnosti článku 200 ods. 4 smernice 2009/138.

111. Zo všetkých týchto dôvodov sa domnievam, že v súlade s rozsudkami Massar a AK sa pojem „súdne konanie“ nemá vykladať odlišne od pojmu „správne konanie“, čo vedie k záveru, že mediácia predstavuje fázu predchádzajúcu rozhodovacej fáze ako akákoľvek sťažnosť v prípade správneho konania a v určitých prípadoch môže byť fázou súdneho konania.

112. Tento výklad nemožno podľa môjho názoru spochybníť ani s ohľadom na obsah belgického práva v oblasti mediácie vedenej akreditovaným mediátorom.⁸⁴

113. V prvom rade totiž podobne ako advokátske komory uvádzam, že pravidlá vzťahujúce sa na mediáciu boli kodifikované v Súdnom poriadku, a to bez ohľadu na to, či ide o mediáciu súdnu alebo mimosúdnu, teda či ju nariadil súd alebo nie.

114. V druhom rade schválenie dohody strán súdom priznáva tejto dohode vykonateľnosť. Na rozdiel od belgickej vlády a Komisie sa domnievam, že preskúmanie rozporu s verejným poriadkom a záujmom dieťaťa⁸⁵ má súdnu povahu, a to v rozsahu, v akom zahŕňa vecné posúdenie presahujúce rámec jednoduchého formálneho preskúmania, o čom svedčí aj naša judikatúra v tejto oblasti.⁸⁶

81 Pozri v tejto súvislosti poznámku pod čiarou 64 mojich návrhov zo 14. septembra 2017 vo veci Sahyouni (C-372/16, EU:C:2017:686), v ktorých som citoval HAMMJE, P.: Le nouveau règlement [n° 1259/2010]. In: *Revue critique de droit international privé*. 2011, č. 2, s. 291 až 338, osobitne s. 299, bod 7, podľa ktorého „tak súdy v úzkom zmysle slova, ako aj správne orgány, ba i notári budú musieť uplatňovať nové normy, ktoré sa tak budú vzťahovať na rozličné formy rozvodu, od súdneho konania po úkon spočívajúci v súkromnom prejave vôle, ktorý sa len jednoducho osvedčí, ak už nie čisto súkromný rozvod. Rozhodujúcim je predmet konania, nie spôsob jeho uskutočnenia“. Pozri tiež CIMAMONTI, S.: La déjudiciarisation, une notion ambiguë. In: *La médiation, expériences, évaluations et perspectives, Actes du Colloque du jeudi 5 juillet 2018, organisé par la Mission de recherche Droit et Justice à l'Auditorium du ministère de la Justice*. S. 6 až 9, osobitne s. 7 posledný odsek a s. 8, „definícia“.

82 Porovnaj so znením jedenásteho odôvodnenia smernice 87/344. Pozri bod 62 vyššie.

83 Pokiaľ ide o toto rozlíšenie, pozri článok 198 smernice 2009/138 ods. 1 *ab initio*, ktorý stanovuje znášanie nákladov súvisiacich s týmito službami. Pozri tiež poznámku pod čiarou 14 vyššie..

84 Pozri bod 20 vyššie..

85 Pozri článok 1733 druhý odsek Súdneho poriadku.

86 Na ilustráciu pozri, pokiaľ ide o prípad použitia pojmu „verejný poriadok“ na účely odmietnutia uznania rozsudku pochádzajúceho z iného členského štátu, rozsudky z 23. októbra 2014, flyLAL-Lithuanian Airlines (C-302/13, EU:C:2014:2319, bod 47), a zo 16. júla 2015, Diageo Brands (C-681/13, EU:C:2015:471, bod 42).

115. V treťom rade otázku nepovinnnej povahy schválenia dohody súdom nepovažujem za relevantnú, keďže rozhodujúca je samotná možnosť takéhoto schválenia, rovnako ako je to v prípade fázy podania na súd, ktorá môže nasledovať po fáze konania o sťažnosti.⁸⁷

116. Rozšírenie práva slobodného výberu advokáta alebo zástupcu poisteným s uzavretým poistením právnej ochrany, aké stanovil belgický zákonodarca, preto podľa môjho názoru nemožno obmedziť iba na rozhodcovské konanie, keďže toto rozšírenie sa zakladá na pojme „konanie“ v jeho úzkom slova zmysle, teda v zmysle konania začatého pred súdom na účely rozhodnutia o spore. Domnievam sa však, že v súlade s judikatúrou Súdneho dvora treba tento pojem chápať v širšom zmysle a navyše nezávisle od akéhokoľvek finančného aspektu.⁸⁸

V. Návrh

117. Vzhľadom na všetky predchádzajúce úvahy navrhujem, aby Súdny dvor odpovedal na otázku, ktorú mu položil Grondwettelijk Hof (Ústavný súd, Belgicko), takto:

Článok 201 ods. 1 písm. a) smernice Európskeho parlamentu a Rady 2009/138/ES z 25. novembra 2009 o začatí a vykonávaní poistenia a zaistenia (Solventnosť II) sa má vykladať v tom zmysle, že bráni tomu, aby vnútroštátna právna úprava vylúčila právo slobodného výberu advokáta alebo zástupcu poisteným, ktorý má uzavreté poistenie právnej ochrany, v prípade súdnej alebo mimosúdnej mediácie.

i — Ú. v. EÚ L 335, 2009, s. 1.

⁸⁷ Pozri v tejto súvislosti bod 100 vyššie..

⁸⁸ Pozri rozsudky Massar (bod 27 a citovaná judikatúra), ako aj AK (bod 25 a citovaná judikatúra), pripomenuté zásady pre výklad smernice 87/344 platné pre smernicu 2009/138, ako bolo uvedené v bode 34 vyššie.